

ФИСКАЛНА КАСА

РК 2690

УПУТСТВО ЗА КОРИСНИКЕ

Израдио	Н. Мићић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 1 од 46

САДРЖАЈ:

1. ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ КАСЕ	4
1.1. КОРИШЋЕНЕ СКРАЋЕНИЦЕ	4
1.2. ТЕХНИЧКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	4
1.3. ТАСТАТУРА, ИЗГЛЕД И ФУНКЦИЈЕ ТАСТЕРА	5
1.4. ДИСПЛЕЈ	5
1.5. ШТАМПАЧ	5
1.6. ОПЕРАТИВНА МЕМОРИЈА	5
1.7. ФИСКАЛНА МЕМОРИЈА	5
1.8. СОФТВЕРСКЕ МОГУЋНОСТИ КАСЕ	5
1.9. ИНТЕРФЕЈСИ	5
1.9.1. РАД СА ВАГОМ	5
1.9.2. РАД СА БАР-КОД ЧИТАЧЕМ	5
1.9.3. РАД СА ТЕРМИНАЛОМ ЗА БЕЗГОТОВИНСКО ПЛАЋАЊЕ	5
1.9.4. ПОВЕЗИВАЊЕ СА РАЧУНАРОМ	5
1.10. НАПАЈАЊЕ ФРК	5
1.10.1. НАПАЈАЊЕ ИЗ ЕЛЕКТРИЧНЕ МРЕЖЕ	5
1.10.2. НАПАЈАЊЕ ИЗ АКУМУЛАТОРА. ПУЊЕЊЕ АКУМУЛАТОРА	5
1.11. ФУНКЦИЈЕ ФРК	5
1.12. ПАПИРНЕ ТРАКЕ И ЊИХОВА ЗАМЕНА	5
1.12.1. ЗАМЕНА ПАПИРНЕ ТРАКЕ	5
2. ПРИПРЕМА КАСЕ ЗА РАД	5
2.1. ФИСКАЛИЗАЦИЈА	5
2.2. ИЗВЕШТАЈИ КОЈЕ МОЖЕТЕ ОДШТАМПАТИ НА КАСИ	5
2.3. ПРИСТУП ФУНКЦИЈАМА ФРК	5
3. ПОДЕШАВАЊЕ	5
3.1. СВРХА ПОДЕШАВАЊА	5
3.2. ПОДЕШАВАЊЕ СИСТЕМСКИХ И ОПШТИХ ПАРАМЕТАРА КАСЕ (1)	5
3.2.1. ПОДЕШАВАЊЕ СИСТЕМСКИХ ПАРАМЕТАРА ФРК	5
3.2.2. ПОДЕШАВАЊЕ ОПШТИХ ПАРАМЕТАРА ФРК (1)	5
3.3. ЈЕДИНИЦЕ МЕРЕ (2)	5
3.4. ПОДЕШАВАЊЕ ПОРЕСКИХ СТОПА (3)	5
3.5. ПОДЕШАВАЊЕ ПАРАМЕТАРА ОДЕЉЕЊА (4)	5
3.5.1. ШТАМПАЊЕ ПРОГРАМИРАНИХ ПАРАМЕТАРА ОДЕЉЕЊА	5
3.5.2. ФАБРИЧКИ ПРОГРАМИРАНИ ПАРАМЕТРИ ОДЕЉЕЊА	5
3.6. ПОДЕШАВАЊЕ АРТИКАЛА (5)	5
3.6.1. ПОДЕШАВАЊЕ НАЗИВА И ЦЕНЕ АРТИКЛА	5
3.6.2. ПРИДРУЖИВАЊЕ ПОРЕСКЕ СТОПЕ АРТИКЛУ	5
3.6.3. ПРИДРУЖИВАЊЕ АРТИКЛА НЕКОМ ОДЕЉЕЊУ	5
3.6.4. БИРАЊЕ ЈЕДИНИЦЕ МЕРЕ	5
3.6.5. КОНТРОЛА ЗАЛИХА АРТИКЛА	5
3.6.6. ПОДЕШАВАЊЕ ЗАЛИХА АРТИКЛА	5
3.6.7. ПРОГРАМИРАЊЕ БАР-КОДА АРТИКЛА	5
3.6.8. ШТАМПАЊЕ ПРОГРАМИРАНИХ ПАРАМЕТАРА ЗА АРТИКЛЕ	5
3.6.9. ФАБРИЧКИ ПРОГРАМИРАНИ ПАРАМЕТРИ АРТИКАЛА	5
3.6.10. УПИСИВАЊЕ И ЧИТАЊЕ БАЗЕ ПОДАКА АРТИКАЛА У ЕЕПРОМ	5
3.7. ПОДЕШАВАЊЕ ПАРАМЕТАРА ЗА ОПЕРАТЕРЕ (6)	5
3.7.1. ОДРЕЂИВАЊЕ БРОЈА ОПЕРАТЕРА	5
3.7.2. ПРОГРАМИРАЊЕ ИМЕНА/ПРЕЗИМЕНА И ЛОЗИНКЕ ОПЕРАТЕРА	5
3.8. ПОДЕШАВАЊЕ ДАТУМА И ВРЕМЕНА	5
3.9. РАД СА РАЧУНАРОМ У РЕЖИМУ "ON-LINE" (7)	5
3.10. ТЕСТИРАЊА ФРК. ПРОМЕНА ШИФРИ (8)	5
3.10.1. ТЕСТИРАЊЕ СЕРИЈСКОГ ИНТЕРФЕЈСА	5
3.10.2. ТЕСТИРАЊЕ ФИСКАЛНЕ МЕМОРИЈЕ	5

Израдио	Н. Михаћ	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 2 од 46

ПУПИН ТЕЛЕКОМ ДКТС		назив: ФИСКАЛНА КАСА РК 2690	Шифра: 8819804
3.10.3.	ТЕСТИРАЊЕ ВЕРЗИЈЕ СОФТВЕРА	5	
3.10.4.	ТЕСТИРАЊЕ ШТАМПАЧА	5	
3.10.5.	ТЕСТИРАЊЕ ДИСПЛЕЈА	5	
3.10.6.	ТЕСТИРАЊЕ ТАСТАТУРЕ	5	
3.10.7.	ТЕСТИРАЊЕ КАПАЦИТЕТА ЕЕПРОМ МЕМОРИЈЕ	5	
3.10.8.	ПРОМЕНА ЛОЗИНКЕ ЗА ПРИСТУП ПРОГРАМИРАЊУ	5	
3.10.9.	ПРОМЕНА ЛОЗИНКЕ ЗА ПРИСТУП ИЗВЕШТАЈИМА	5	
3.10.10.	ПРОМЕНА ЛОЗИНКЕ ЗА ПРИСТУП РЕЖИМУ ИЗВЕШТАЈА Х.....	5	
3.10.11.	ВРАЋАЊЕ ШИФРИ НА ФАБРИЧКО ПОДЕШАВАЊЕ	5	
4.	ПРОДАЈА	5	
4.1.	РАД ОПЕРАТЕРА СА ФРК	5	
4.1.1.	УЛАЗ У ФУНКЦИЈУ ПРОДАЈА	5	
4.1.3.	ПРОДАЈА ПОЗИВАЊЕМ АРТИКЛА	5	
4.1.4.	ПРОДАЈА АРТИКАЛА КОРИШЋЕЊЕМ БАР-КОД ЧИТАЧА	5	
4.1.5.	ПОНАВЉАЊЕ ПРОДАЈЕ ИСТОГ АРТИКЛА.....	5	
4.1.6.	КОРИШЋЕЊЕ ВАГЕ У СПРЕЗИ СА КАСОМ	5	
4.1.7.	СТОРНИРАЊЕ ПРОДАТОГ АРТИКЛА	5	
4.1.8.	МЕЃУЗБИ	5	
4.1.9.	ЗАВРШЕТАК РАЧУНА.....	5	
4.1.12.	УПЛАТА И ИСПЛАТА ГОТОВИНЕ У/ИЗ КАСЕ	5	
4.2.	РАД СА ФРК У РЕСТОРАНСКОМ МОДУ	5	
4.2.1.	СПЕЦИФИЧНОСТИ.....	5	
4.2.2.	ОТВАРАЊЕ РАЧУНА (БИРАЊЕ СТОЛА)	5	
4.2.4.	ШТАМПАЊЕ ЗБИРНОГ РАЧУНА ЗА СТО/МЕСТО.....	5	
4.2.5.	ЗАТВАРАЊЕ РАЧУНА ЗА СТО/МЕСТО	5	
4.2.6.	ПРОДАЈА БЕЗ ОТВАРАЊА СТОЛА	5	
5.	ИЗВЕШТАЈИ.....	5	
5.1.	ДНЕВНИ ИЗВЕШТАЈ.....	5	
5.1.1.	КАКО ШТАМПАТЕ ДНЕВНИ ИЗВЕШТАЈ	5	
5.2.	ПРЕСЕК СТАЊА	5	
5.2.1.	КАКО ШТАМПАТЕ ПРЕСЕК СТАЊА	5	
5.3.	ПЕРИОДИЧНИ ИЗВЕШТАЈ.....	5	
5.3.1.	КАКО ШТАМПАТЕ ПЕРИОДИЧНИ ИЗВЕШТАЈ	5	
6.	СТАТИСТИКА.....	5	
6.1.	УЛАЗАК У ФУНКЦИЈУ СТАТИСТИКЕ	5	
6.1.1.	СТАТИСТИЧКИ ИЗВЕШТАЈ ЗА ОДЕЉЕЊА.....	5	
6.1.2.	СТАТИСТИЧКИ ИЗВЕШТАЈ ЗА АРТИКЛЕ	5	
6.1.3.	СТАТИСТИКА О ОПЕРАТЕРИМА	5	
6.1.4.	Х ИЗВЕШТАЈ	5	
6.1.5.	ПРОВЕРА СТАЊА	5	
7.	ГРЕШКЕ ТОКОМ РАДА СА КАСОМ.....	5	
7.1.	ГРЕШКА У ОПЕРАТИВНОЈ МЕМОРИЈИ	5	
7.2.	ГРЕШКЕ У ФИСКАЛНОЈ МЕМОРИЈИ	5	
7.3.	ГРЕШКА У ПРОГРАМСКОЈ МЕМОРИЈИ.....	5	
8.	ПОРУКЕ О ГРЕШКАМА.....	5	
8.1.	ПОРУКЕ КОЈЕ СЕ ЈАВЉАЈУ НА ДИСПЛЕЈУ ФРК.....	5	
8.2.	ПОРУКЕ О ГРЕШКАМА И БЛОКИРАЊИМА ЗА ВРЕМЕ ШТАМПАЊА	5	
8.3.	БЛОКИРАЊА ЗА ВРЕМЕ ПРОГРАМИРАЊА.....	5	
9.	ПРИЛОЗИ	5	
9.1.	ТАБЛИЦА ЕКВИВАЛЕНАТА КОДОВА ОДГОВАРАЈУЋИХ ЗНАКОВА	5	
Израдио	Н. Мишић	опис: Упутство за корисника	
Одобрио	С. Лакета	верзија: 01	
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија
			лист 3 од 46

1. ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ КАСЕ

1.1. КОРИШЋЕНЕ СКРАЋЕНИЦЕ

ФРК - Електронска регистар-каса са фискалном меморијом;

ФМ - Фискална меморија;

ПИБ - Порески идентификациони број.

1.2. ТЕХНИЧКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Пре него што пређемо на опис рада и руковања за касе из ове серије, даћемо вам списак основних техничких карактеристика касе:

- Радни напон	180 – 240 V, 50 Hz
- Влажност	0 до 90 %
- Радни температурни опсег	од -20 до 55 °C
- Температурни опсег за складиштење	од -40 до +60 °C
- Димензије	208x174x71 мм
- Маса	0,7 кг
- Просечна струја напајања без штампања	0.05А
- Просечна струја напајања са штампањем	0.3А
- Просечна потрошња из батерија без штампања	0.015А
- Просечна потрошња из батерија са штампањем	1.2А
- Температурни опсег у којем је обезбеђено поуздано чување уписаних података	од -65 °C до 150 °C
- Трајање памћења уписаних података без напајања	>60 дана

Штампане плоче фискалне касе из серије РК 2690 су израђене у комбинацији SMD и TN технологије. Уграђени дисплеји су типа LCD. Комплетна електроника је упакована у пластично кућиште које се причвршћује са 2 носећа шрафа са доње стране и са једним контролним који се пломбира и налази се испод поклопца штампача у горњем левом углу.

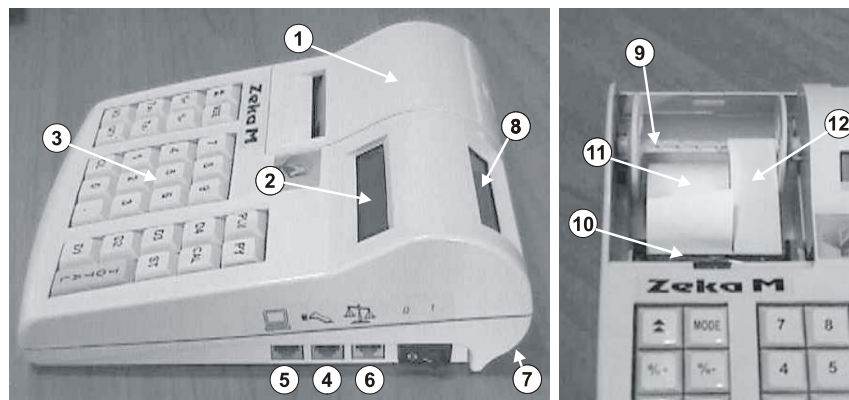
Фискалне касе испуњавају све техничке услове предвиђене Уредбом Владе Србије о фискалним касама и штампачима и услове из исте уредбе које се односе на изглед штампаних извештаја и начина приказивања цена и пореза на њима. У том циљу је у фискалној меморији касе резервисан простор за меморисање 9 нивоа пореза са заокруживањем свих износа на 2 децимале. Порези се идентификују помоћу 9 слова азбуке А, Г, Д, Ђ, Е, Ж, И, Ј, К.

Саставни делови:

1. Поклопац штампача са зупчастим ножем за сечење траке;
2. Дисплеј за оператера;
3. Тастатура;
4. Конектор за повезивање са бар-код скенером;

Израдио	Н. Мишић	опис: Упутство за корисника	верзија: 01	
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 4 од 46

5. Конектор за повезивање са РС рачунарем;
6. Конектор за повезивање са електронском вагом;
7. Канектор за напајање 220 V;
8. Дисплеј за купца;
9. Пластика за намотавање папирне траке;
10. Штампач;
11. Папирна трака за рачуне;
12. Контролна трака.

1.3. ТАСТАТУРА, ИЗГЛЕД И ФУНКЦИЈЕ ТАСТЕРА

					PLU	PY
▲	MODE	7	8	9	D4	CAL
%+	%-	4	5	6	D3	ST
Tx+	Tx-	1	2	3	D2	TOTAL
VD	QTY	CL	0	.	D1	

Тастер **MODE** излистава режиме рада ФРК
(ПРОДАЈА, ИЗВЕШТАЈИ, СТАТИСТИКА, ПОДЕШАВАЊЕ).

Тастер **←** покреће мотор принтера ради извлачења папира.

Тастери од **0** до **9** укључујући и **.**.
Намењени за уписивање нумеричких информација у ФРК.

Тастери за одељења од **D1** до **D4**

Израдио	Н. Михић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 5 од 46

У режиму продаје ови тастери су намењени за продају артикала кроз одељења. У режиму програмирања, кад се уносе кодови симбола, тастери од **D1** до **D4** заједно са **PLU** и **PY** добијају следеће значење:

D1 = А; **D2** = Б; **D3** = Ц; **D4** = Д; **PLU** = Е; **PY** = Ф.

Табелу кодова погледајте на крају упутства.

Тастер CL брисање погрешно уписане вредности или брисање поруке о грешци или блокирању.

Тастер QTY у режиму продаје служи за уношење количине продатог артикла. У програмирању се користи за штампање тренутних вредности параметара.

Тастер VD у режиму продаје служи за анулирање претходно продатог артикла. Пре отварања дана помоћу овог тастера се улази у функцију промене времена за један сат. У режиму програмирања има више различитих функција.

Тастер TOTAL у режиму продаје служи за затварање рачуна при готовинском плаћању а у режиму програмирања потврђује или мења вредност параметра.

Тастер ST у режиму продаје приказује међузбир рачуна на дисплеју а у програмирању служи за унос неких параметара као што ћете касније видети у конкретном случају.

Тастер PY у режиму продаје служи за плаћање чеком.

Тастер CAL у режиму продаје служи за плаћање картицом.

Тастери %- и %+ пре отварања дана служе за промену времена за један сат а у режиму продаје немају функцију.

Тастер Tx+ се користи за штампање копије последњег рачуна уколико је активан параметар штампања дупликата.

Тастер Tx+ се користи за позивање терминала платних картица и без готовинског плаћања.

1.4. ДИСПЛЕЈ

ФРК поседује два 16-симболна једноредна алфа-нумеричка дисплеја за оператера и купца, који дозвољавају визуелно праћење рада ФРК. Дисплеји су LCD без просветљавања ради продужења рада на батерије. На њима је могућ приказ и ћириличних и латиничних слова. Димензије приказа великих слова су

Израдио	Н. Мишић	опис: Упутство за корисника	верзија: 01
Одобрио	С. Лакета		
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија
			лист 6 од 46

7x4мм. У случају квара на неком од дисплеја то је јасно видљиво, па је ради читљивости потребно исти заменити.

1.5. ШТАМПАЧ

Каса има уграђен један термички штампач ширине 57 мм са резолуцијом 8-тачака/мм и 8 редова/сек. У штампач се паралелно монтирају две траке од по 28мм тако да се штампање истовремено врши и на рачуну и на контролној траци са по 18 симбола у реду. Штампач има уграђен сензор краја папира и тај сензор се користи за детекцију контролне траке а детекција траке за рачун врши се додатно уграђеним сензором. Штампа може да буде и ћирилична и латинична са величином слова од 1.5x4 мм. Изглед штампе на обе траке је исти.

Уколико је штампач откачен, на дисплеју ћете добити поруку НЕМА ПАПИРА, а даљи рад касе ће бити блокиран до отклањања грешке. Нестанак папира и раздвајање штампача од основне плоче не узрокује губитак података из меморије и све операције, које су биле у току, после отклањања једне од наведених грешака ће бити настављене.

1.6. ОПЕРАТИВНА МЕМОРИЈА

Недељиви део ФРК монтиран на основној плочи. Служи за меморисање базе података артикала и података о дневном промету. Капацитет меморије је 128КВ, што је довољно за меморисање 2400 артикала и података о дневном промету. Батерија је од брисања заштићена батеријом чији је капацитет довољан, да податке у меморији чува више од 60 дана. Контролу података унутар меморије врши процесор путем контролних записа који се налазе у меморији. Уколико је неки од записа неисправан, каса се блокира и на дисплеју избаци поруку ПОЗОВИТЕ СЕРВИС. Евидентирани подаци о дневном промету у оперативној меморији се не могу брисати помоћу било које друге функције осим штампањем дневног извештаја, или брисањем меморије помоћу ресета (ово може да уради само сервисер), што се бележи у сервисној књижици и у фискалној меморији.

1.7. ФИСКАЛНА МЕМОРИЈА

У фискалну меморију се уписују подаци у складу са Уредбом Владе Србије. Брисање или промена ових података нису могући.

Модул фискалне меморије (ФМ) се налази на посебној штампаној плочи која је заливена и пломбирана за кућиште касе, што обезбеђује заштиту од неовлашћеног приступа и механичких и других утицаја.

Фискална меморија има капацитет од 2180 уписа дневних извештаја, 30 уписа промена пореских стопа и 50 уписа ресета фискалне касе.

Уколико је фискална меморија пуна, даљи рад са касом ће бити онемогућен до промене меморије. Информацију о напуњености меморије можете прочитати на сваком дневном извештају, а када број слободних записа падне испод 50, поруку ћете добити и на дисплеју. Време трајања уписаних података у фискалној

Израдио	Н. Мухић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 7 од 46

меморији је условљено животним веком меморијског кола, и није мање од 15 година.

1.8. СОФТВЕРСКЕ МОГУЋНОСТИ КАСЕ

Касе из ове серије могу да раде у више модова рада. Модови рада су дефинисани према месту употребе касе, па тако она може да ради у:

а. моду рада за продавнице:

- 2400 артикала,
- 9 пореских стопа,
- 9 оператера,
- 3 типа плаћања.

б. ресторански мод рада:

- 1000 артикала,
- 9 пореских стопа,
- 9 оператера,
- 3 типа плаћања.

1.9. ИНТЕРФЕЈСИ

Каса за повезивање има три жичана RS232 улаза. На ове улазе можете повезивати ваге, бар-код читаче, рачунар и терминал платних картица.

1.9.1. РАД СА ВАГОМ

Ова каса ради са више модела електронских вага. За куповину ваге се обратите нашим дистрибутерима који поред електронских каса имају и сву додатну опрему.

1.9.2. РАД СА БАР-КОД ЧИТАЧЕМ

На касу можете да повежете било који бар-код читач са спољњим напајањем или читач који се напаја из порта преко деветог пина.

1.9.3. РАД СА ТЕРМИНАЛОМ ЗА БЕЗГОТОВИНСКО ПЛАЋАЊЕ

ФРК поседује могућност да ради са прикљученим терминалом за безготовинско плаћање. ФРК шаље према терминалу податке о вредности суме која се мора платити а прима са терминала потврду о плаћању. Терминал се прикључује на ФРК помоћу интерфејсног кабла на месту електронске ваге.

1.9.4. ПОВЕЗИВАЊЕ СА РАЧУНАРОМ

ФРК размењује податке са рачунаром у два основна режима:

Режим "ON-LINE" је намењен за програмирање и читавање ФРК.

Израдио	Н. Мишић	опис: Упутство за корисника	верзија: 01	
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 8 од 46

1.10. НАПАЈАЊЕ ФРК

Ваша каса је предвиђена за рад како у просторији тако и на отвореном. Због тога је у њу уграђено акумулаторско напајање које јој у зависности од спољње температуре обезбеђује одређену независност од електричне мреже.

1.10.1. НАПАЈАЊЕ ИЗ ЕЛЕКТРИЧНЕ МРЕЖЕ.

ФРК се укључује у електричну мрежу: 220V+10%-15% 50 Hz.

1.10.2. НАПАЈАЊЕ ИЗ АКУМУЛАТОРА. ПУЊЕЊЕ АКУМУЛАТОРА

ФРК има могућност напајања из уграђених акумулатора. Пуњење акумулатора врши се аутоматски кад је ФРМ укључена у електричну мрежу и траје отприлике 10 сати кад су акумулатори испразњени. Кад су акумулатори потпуно напуњени, ФРК гарантује штампање око 40 метара траке (око 400 рачуна са по једним артиклом) на собној температури.

Да бисте обезбедили дуг век акумулатора, морате се придржавати следећих правила:

- Увек напуните акумулаторе до краја;
- Избегавајте допуњавање акумулатора кад год је то могуће (акумулаторе ако је могуће празнити док каса не пријави да су празни);
- Ако касу не користите дужи период, обавезно једном месечно извршити допуњавање акумулатора.

Уколико вам се деси да се акумулатори испразне, у току рада на дисплеју ћете добити поруку ЛОША БАТЕРИЈА. Операција која је била у току када добијете ову грешку ће бити настављена после прикључења касе на електричну мрежу.

1.11. ФУНКЦИЈЕ ФРК

Унутар главног менија касе постоје четири функције које можете да бирате тастером **MODE** и функција затварања када каса на дисплеју приказује датум и време.

Функције су:

- продаја,
- извештаји,
- статистика,
- подешавање,
- затварање.

1.12. ПАПИРНЕ ТРАКЕ И ЊИХОВА ЗАМЕНА

Ваша каса за рад користи термо папир ширине 28 мм и пречника ролне не веће од 40 мм, како за рачун тако и за контролни запис.

Израдио	Н. Мишић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 9 од 46

1.12.1. ЗАМЕНА ПАПИРНЕ ТРАКЕ

ФРК помоћу два оптичка сензора прати постојање контролне траке и траке за рачун и кад констатује непостојање неке од њих, блокира рад и на дисплеју се појављује упозорење “НЕМА ПАПИРА”.

Да бисте наставили рад са касом, потребно је да урадите следеће:

- скинете поклопац штампача благим притиском на задњем крају поклопца,
- уклоните остатке старе траке,
- скинете и одложите контролну траку са мотача папира скидањем неког од бочних дискова,
- на пластични носач поставите нове ролне папира. Контролну траку извуците колико је потребно да бисте је могли закачити за пластични мотач контролне траке. Траку рачуна извуците изван кроз прорез на поклопцу и затворите поклопац. Ваша каса је поново спремна за рад.

Контролна трака се монтира десно од траке за рачун.

Увлачење траке ради се тако што се слободни крај траке стави у захват ваљка штампача и на тастатури притисне тастер за померање папира , то се ради sukcesивно за једну па за другу траку.

Када су траке постављене, притискате тастер да избришете поруку о грешци са дисплеја.

Израдио	Н. Михић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 10 од 46

2. ПРИПРЕМА КАСЕ ЗА РАД

2.1. ФИСКАЛИЗАЦИЈА

Фискализацију врши овлашћени сервисер.

У процесу фискализације се програмирају обавезни параметри фискалног рачуна и информације о власнику касе као и величине пореских стопа и листа артикала и оператера итд.

У току фискализације се у фискалну меморију уписује ПИБ корисника касе и важеће пореске стопе као и датум и време фискализације.

2.2. ИЗВЕШТАЈИ КОЈЕ МОЖЕТЕ ОДШТАМПАТИ НА КАСИ

Извештаји које штампа ФРК се могу поделити генерално на две врсте:

- Фискални извештаји и то: рачуни, дневни извештај, пресек стања, периодични извештај Ф.М. Сви фискални извештаји, према Уредби Владе Србије, имају фискални лого величине 5x5мм, на крају извештаја.
- Нефискални извештаји и то: разни статистички извештаји, наруџбине у ресторану и сл.

Нумерација фискалних рачуна је циклична 000001 – 999999 .

Пре фискализације сви извештаји касе су нефискални а рачуни, дневни извештај, пресек стања, периодични извештај Ф.М. имају уместо фискалног лога исписано ИНФО.

2.3. ПРИСТУП ФУНКЦИЈАМА ФРК

Избор функције ФРК се врши помоћу тастера **MODE** и уносом одговарајуће шифре са тастатуре.

Функције са фабрички дефинисаним шифрама су:

- ПРОДАЈА шифра 0;
- ИЗВЕШТАЈИ шифра 1111;
- СТАТИСТИКА шифра 2222;
- ПОДЕШАВАЊЕ шифра 3333;
- ЗАТВАРАЊЕ на дисплеју приказује датум и време.

Израдио	Н. Мишић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 11 од 46

3. ПОДЕШАВАЊЕ

3.1. СВРХА ПОДЕШАВАЊА

Подешавање ФРК је уношење вредности појединих параметара и то тако да би се каса прилагодила месту где се налази и жељама корисника.

Сва подешавања се врше у функцији ПОДЕШАВАЊЕ. Улаз у функцију врши се узастопним притискањем тастера **MODE**, док се на дисплеју не појави жељена функција.

MODE MODE ...

ПОДЕШАВАЊЕ _ _ _ _

Затим унесемо приступну шифру за ову функцију. **3 3 3 3 3**
Када сте завршили унос шифре, добићете следећи дисплеј:

ПОДЕШАВАЊЕ 1 - 8

Дисплеј показује да се ФРК налази у функцији подешавања и очекује избор тастера од 1 до 8.

Притискањем једног од ових тастера приступамо програмирању следећих података:

- 1 - подешавање системских и општих параметара ФРК;
- 2 - приказ јединица мере;
- 3 - подешавање вредности пореских стопа;
- 4 - подешавање одељења;
- 5 - подешавање артикала;
- 6 - подешавање оператера;
- 7 - комуникација у "ON-LINE" режиму;
- 8 - тестирање ФРК и промена приступних шифри.

У функцији програмирања тастер **CALL** има функцију враћање на претходни мени.

Програмирање симбола се врши укуцавањем кода симбола са тастатуре. Осим нумеричких тастера, за унос кодова, користе се и тастери за одељења од **D1** до **D4**, и тастери **PLU** и **PY** који одговарају словима **A - Ф**. После укуцавања исправног кода жељеног симбола, курсор се премешта за једно место удесно. Тастером **ST** прелазите на следећи симбол не мењајући тренутно стање.

По завршетку уноса података, потврђивање вршимо притискањем тастера **TOTAL**.

3.2. ПОДЕШАВАЊЕ СИСТЕМСКИХ И ОПШТИХ ПАРАМЕТАРА КАСЕ (1)

Ако у основном менију функције програмирања притиснете тастер 1, ући ћете у функцију програмирања параметара ФРК и добићете следећи дисплеј.

Израдио	Н. Мишић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 12 од 46

1**Парам. ПТ123450**

На дисплеју је приказан серијски број касе (ИБФК).

3.2.1. ПОДЕШАВАЊЕ СИСТЕМСКИХ ПАРАМЕТАРА ФРК

Системски параметри одређују организацију рада ФРК. У наставку је дат преглед свих системских параметара:

Притиском на тастер **QTU** одштампаћете тренутне вредности свих системских параметара. Приказ вредности било којег од параметара се врши бирањем његовог броја помоћу нумеричке тастатуре и притискањем тастера **TOTAL**; друго притискање тастера **TOTAL** мења вредност параметра са 0 на 1 и обрнуто.

Параметар	0	1
П1	Варијанта за рад у продавници	Ресторански мод рада
П2	Копија рачуна се не штампа	Штампа се копија последњег рачуна
П3	Не штампа се рекламни знак	Рекламни знак се штампа
П8	Параметар фискализације – каса није фискализована	Параметар фискализације – каса је фискализована
П9	Избор типа ваге ХАНА, ДАТЕКС	Избор типа ваге БИМКО, ЕЛКА, ДЕЈЗИ, КАРАТ

Промена горенаведених параметара врши се сукцесивним притискањем тастера **TOTAL**. Било шта друго да притиснемо осим тастера **TOTAL**, каса ће меморисати стање параметра које је последње било приказано на дисплеју.

3.2.1.1. Одређивање места рада ФРК (продавница / ресторан) (1)

У варијанти за рад у малопродаји ФРК оперише са 2400 артикала а у ресторанском моду ФРК оперише са 1000 артикала. При промени параметра П1 информација о артиклима са бројевима > 1000 биће изгубљена. Избор места рада могуће је мењати само пре него што је каса фискализована. После тога ова функција ће бити забрањена.

3.2.1.2. Штампање копије последњег рачуна (2)

ФРК има могућност да штампа копију последњег рачуна и то са груписањем артикала на рачуну у зависности ком одељењу припадају. Ова опција је корисна у ресторанском моду рада да би се наруџбина расподелила у

Израдио	Н. Мишић	опис: Упутство за корисника	верзија: 01	
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 13 од 46

зависности да ли се издаје из кухиње, шанка итд. Копија се штампа притиском на било који тастер.

3.2.1.3. Штампање рекламног знака на почетку рачуна (3)

ФРК поседује могућност да штампа графички рекламни знак у формату ***.ВМР** величине 224 x 80 тачака. Подешавањем овог параметра на 1 у рекламном делу ваших рачуна, сваки пут ће бити штампан знак фирме који сте упрограмирали.

3.2.1.6. Параметар фискализације (8)

Овај параметар може да се мења само са 0 на 1 у процесу фискализације.

3.2.1.7. Избор типа ваге (9)

Софтвер касе садржи два различита протокола за повезивање вага. Први протокол када је овај параметар "0" омогућава повезивање вага од произвођача ХАНА и ДАТЕКС а ако је параметар "1", онда је могуће повезати ваге типа БИМКО, ЕЛКА, ДЕЈЗИ и КАРАТ. Напомињемо да су ово све ваге разних бугарских произвођача које су врло заступљене на нашем тржишту.

3.2.2. ПОДЕШАВАЊЕ ОПШТИХ ПАРАМЕТАРА ФРК (1)

Општи параметри су: заглавље рачуна, број радног места касе, почетни бројеви тежинског бар-кода, текстови линија рекламних и поздравних порука.

3.2.2.1. Програмирање почетних редова рачуна

Почетни редови представљају 6 редова текста с максималном дужином 18 симбола по реду. Ови редови се штампају у заглављу рачуна и обавезан су део рачуна.

Број реда се бира са нумеричне тастатуре и притиска се тастер **ST**. Наизменично се уносе кодови симбола. Тренутни симбол има трепћући курсор. После укуцавања исправног кода симбола курсор се премешта на следећу позицију десно. Тастер **CL** брише тренутни симбол а **TOTAL** памти ред и штампа га на штампачу.

Ако је потребно да променимо нешто у већ програмираном реду, то радимо тако што помоћу нумеричке тастатуре изаберете ред и потврдите тастером **ST**. Узастопним притискањем тастера **ST** долазите до симбола који желите да промените и укуцате нови код симбола. Тастером **TOTAL** меморишете измењен ред.

За програмирање ваших рекламних информација стоје вам на располагању још 9 редова који се уписују у два рекламна блока. Први рекламни блок се налази,

Израдио	Н. Мухић	опис: Упутство за корисника	верзија: 01
Одобрио	С. Лакета		
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија
			лист 14 од 46

према Уредби, одмах после блока заглавља рачуна. У овом блоку можете да унесете свој рекламни лого (параметар ПЗ који је већ описан) и 6 додатних линија текста које програмирате из овог менија. За избор жељене линије текста укуцате број у опсегу 1-6 а затим тастер **VD**. Укуцавање текста линије врши се као и за линије заглавља.

Други рекламни блок налази се после фискалног лога. У овом блоку можете да програмирате три линије текста. Програмирање се врши исто као и претходних 6 линија, с тим да бирате линије из опсега 7-9.

3.2.2.2. Програмирање броја радног места касе

Ова вредност се програмира уношењем броја од 0 до 9999 и куцањем тастера **PLU**. Провера текуће вредности врши се истим тастером.

3.2.2.3. Програмирање почетних цифара специјалног бар-кода

Програмирање се врши тако што откуцате две цифре и притиснете тастер **PY**. Провера текуће вредности врши се истим тастером.

3.3. ЈЕДИНИЦЕ МЕРЕ (2)

Штампање унапред програмираних јединица мере притиском тастера **VD**.
Јединице мере су већ унапред програмиране и оне су:

- 0 - комад,
- 1 - G,
- 2 - KG,
- 3 - T,
- 4 - L,
- 5 - M,
- 6 - M2,
- 7 - M3.

3.4. ПОДЕШАВАЊЕ ПОРЕСКИХ СТОПА (3)

ФРК ради са 9 различитих пореских стопа (А, Г, Д, Ђ, Е, Ж, И, Ј, К). Сваком артиклу се при програмирању у меморију касе придружује одговарајућа пореска стопа.

Пореске стопе се програмирају на следећи начин.

Из основног менија функције подешавања се бира опција 3.

ПОДЕШАВАЊЕ 1 – 8

3

П.СТОПА*А 0.00%

После притиска на тастер 3 на дисплеју се појављује вредност прве пореске стопе.

Израдио	Н. Михаћ	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 15 од 46

Помоћу тастера **QTY** можете одштампати тренутне вредности свих пореских стопа. Тастерима **%+** и **%-** бирамо пореску стопу коју желимо да изменимо. Укуцавате број од 0,00 до 99,99 и притискате тастер **TOTAL** да потврдите промену пореске стопе.

При излазу из функције ПОДЕШАВАЊЕ, ФРК очекује потврду уписа нових пореских стопа у фискалну меморију.

За излаз из функције користите тастер **MODE** и добијате следећи дисплеј.

MODE

ПОР.СТОПА ???

Ако желите да потврдите промену, притиснете тастер **TOTAL** после чега ће вам каса одштампати нове пореске стопе, а ако желите да одбаците промену, притисните тастер **CL**. У оба случаја ћете изаћи у главни мени касе.

НАПОМЕНА!!! Промена пореских стопа се уписује у фискалну меморију ФРК. Максималан број промена је 30.

Пореске стопе можете мењати само пре отварања дана и после штампања дневног извештаја.

3.5. ПОДЕШАВАЊЕ ПАРАМЕТАРА ОДЕЉЕЊА (4)

Одељења се користе за сумирање промета артикала по заједничким особинама. У ресторанском моду рада је могуће штампање копије рачуна на којем је продаја груписана у складу са припадањем артикла одговарајућем одељењу.

Из основног менија функције програмирања бирате опцију 4 и добијате следећи дисплеј.

4

ОД1 0.00

На дисплеју се најављује програмирана цена за прво одељење. Избор одељења се врши тастерима **%+** и **%-**

3.5.1. ШТАМПАЊЕ ПРОГРАМИРАНИХ ПАРАМЕТАРА ОДЕЉЕЊА

За изабрано одељење притиском на тастер **QTY** се штампају сви програмирани параметри.

3.5.2. ФАБРИЧКИ ПРОГРАМИРАНИ ПАРАМЕТРИ ОДЕЉЕЊА

Каса је фабрички подешена да сва одељења имају нулту цену и припадају пореској групи А.

Израдио	Н. Михић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 16 од 46

3.6. ПОДЕШАВАЊЕ АРТИКАЛА (5)

Артикли се у функцији продаје позивају уносом одговарајућег кода и притиском на тастер **PLU**.

Подешавање артикала се врши тако што у основном менију у функцији "подешавање" бирате опцију 5.

5

АРТИКАЛ 0001

Дисплеј показује да је за подешавање спреман први артикал.

3.6.1. ПОДЕШАВАЊЕ НАЗИВА И ЦЕНЕ АРТИКЛА

Тастерима **%+** и **%-** бирате редни број артикла којег желите да програмирате или промените. То је zgodно ако редни број мењате за пар бројева. Међутим, ако желите да програмирате неки конкретан артикал, тада је за долазак до тог артикла погоднија пречица; укуцате редни број артикла којег желите да програмирате и притиснете тастер **PLU**.

Укуцавањем броја с тастатуре и притискањем тастера **TOTAL** програмирате жељену цену артикла. Притискањем тастера **TOTAL** на дисплеју ћете добити већ постојећу цену артикла.

Притискањем тастера **ST** улазите у опцију програмирања имена артикла (највише 15 симбола).

Промена имена артикла није могућа у стању ОТВОРЕН ДАН.

Цена артикла се може мењати било када у току дана.

Пример: Подешавање артикла 102 са ценом 3,50 и називом СОК.

1 0 2 PLU

АРТИКАЛ 0102

3 . 5 TOTAL

ЦЕНА 3.50

ST

назив: _

9 1

азив: C_

8 E

зив: CO_

Унесете и остале кодове симбола имена и притиснете тастер **TOTAL** за потврду уноса.

3.6.2. ПРИДРУЖИВАЊЕ ПОРЕСКЕ СТОПЕ АРТИКЛУ

Израдио	Н. Михић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 17 од 46

Када сте изабрали артикал који желите да програмираете, како је то претходно описано, бирањем броја од **1** до **9** (што одговара пореским стопама А, Г, Д, Ђ, Е, Ж, И, Ј, К респективно) и притискањем тастера **VD** том артиклу придружујемо одговарајућу пореску стопу. Притискањем тастера **VD** , без претходног уноса броја, на дисплеју ћете добити тренутно програмирану пореску стопу. Фабрички сви артикли имају непрограмирану пореску стопу.

Промена овог параметра није могућа у стању ОТВОРЕН ДАН.

Пример: Придруживање артиклу 2 пореске стопе Д.

%+

АРТИКАЛ 0002

3 VD

0002 ПС.Д 20.00%

3.6.3. ПРИДРУЖИВАЊЕ АРТИКЛА НЕКОМ ОДЕЉЕЊУ

Тренутно активни артикал придружујете неком одељењу тако што притиснете код одељења од **1** до **9** и тастер **D1**.

Промена овог параметра није могућа у стању ОТВОРЕН ДАН.

Пример: Артикал 2 придружујете одељењу 3.

%+

АРТИКАЛ 0002

3 D1

ЈП 0002 ЈПОЗ

НАПОМЕНА!!! Придруживање артикла одређеном одељењу је важно због груписања артикала. Иако се извештаји о артиклима штампају и по пореским стопама, врло је практично да вам се број пореске стопе за одређени артикал подудара са бројем одељења којему је артикал придружен под условом и да то одељење има исту придружену пореску стопу. Уколико не желите да водите ажурну статистику продаје по одељењима, овај параметар не морате да програмираете.

3.6.4. БИРАЊЕ ЈЕДИНИЦЕ МЕРЕ

Тренутно активном артиклу придружујемо јединицу мере тако што притиснемо неки тастер између **0** и **7** а затим тастер **PY**.

Промена овог параметра није могућа у стању ОТВОРЕН ДАН.

Пример: Придруживање јединице мере Кг артиклу 2.

%+

АРТИКАЛ 0002

2 PY

/Кг 2

Израдио	Н. Михаћ	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 18 од 46

АРТИКАЛ 0002

3.6.5. КОНТРОЛА ЗАЛИХА АРТИКЛА

Овај параметар одређује реакцију ФРК кад је стање залиха артикла једнако нула (тј. кад артикла више нема на стању).

Приказ и промена параметра који врши ову контролу врши се тастером **D3**.

D3 **Парам. 1 = 0**

D3 **Парам. 1 = 1**

0 – не прати се стање залиха артикла.

1 – забрањује се продаја артикла ако су залихе једнаке нула

3.6.6. ПОДЕШАВАЊЕ ЗАЛИХА АРТИКЛА

Ажурирање залиха за избрани артикал може се вршити ручно (на три начина) и аутоматски при продаји артикла.

Када сте већ изабрали артикал који програмирате, укуцавањем неког броја и притиском на тастер **D2** програмирамо количину која је једнака броју који смо претходно укуцали. Ако укуцамо неки број а затим неки од тастера **Tx+** или **Tx-**, тада ћете на већ постојећу количину, евидентирану у меморији касе, додати или јој одузети количину која је једнака унетом броју.

Приказ тренутне количне артикла врши се тастером **D2**.

Пример: Подешавање залиха 100 Кг артикла 2 и то директно и додавањем и одузимањем од већ постојеће количине.

D2 **QTY 50**

1 0 0 D2 **QTY 100**

или

D2 **QTY 50**

5 0 Tx+ **QTY 100**

или

D2 **QTY 150**

5 0 Tx- **QTY 100**

Израдио	Н. Михаћ	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 19 од 46

3.6.7. ПРОГРАМИРАЊЕ БАР-КОДА АРТИКЛА

Да бисте програмирали бар-код неког артикла, морате имати прикључен бар-код читач. Ако је тај услов задовољен, онда је довољно да изаберете артикал који програмирате и помоћу читача очитате код артикла са његовог паковања.

3.6.8. ШТАМПАЊЕ ПРОГРАМИРАНИХ ПАРАМЕТАРА ЗА АРТИКЛЕ

Када сте завршили програмирање жељеног артикла, притискањем тастера **QTU** можете одштампати све програмиране параметре за тај артикал.

Артикле, такође, можете програмирати и очитавати преко порта касе, користећи за то посебно направљен софтвер.

Пример: артикал 102 са називом СОК, бар-код 3800001101181, цена 3,50, јединицом мере Кг, пореском стопом Д, одељењем 3, без могућности продаје при количини нула и тренутним залихама 100.

3.6.9. ФАБРИЧКИ ПРОГРАМИРАНИ ПАРАМЕТРИ АРТИКАЛА

Каса је фабрички подешена да сви артикли у ФРК имају нулту расположиву количину, нулту цену, дозвољен рад са нултом количином, без припадности неком одељењу, без програмираног назива и пореске стопе.

3.6.10. УПИСИВАЊЕ И ЧИТАЊЕ БАЗЕ ПОДАТАКА АРТИКАЛА У ЕЕПРОМ

ФРК поседује опцију за чување базе података артикала у меморији типа ЕЕПРОМ која је независна од напајања. У ЕЕПРОМ-у се чувају називи, цене,

0102 СОК
БАРК.3800001101181
ЦЕНА *Д 3.50
/Кг +К ЈПОЗ
КОЛИЧИНА 100.00

одељења и пореске стопе свих артикала који имају програмиран назив и могуће је рестаурирање базе података после брисања меморије MASTER RESET-ом.

Како ова опција улази у границе сервисирања дозвољена је само у сервисном моду и овлашћеном сервису.

Кад је већ изабрана опција програмирања артикала, притисните тастер **D4**. На дисплеју се јавља следећи мени.

D4**Read = D2 Write = D1**

ФРК очекује бирање команде за уписивање или читање артикала.

Притискање тастера **D2** означава читање артикала, а тастера **D1** уписивање артикала у ЕЕПРОМ. После избора команде ФРК очекује потврђивање тастером

TOTAL

Израдио	Н. Михаћ	опис: Упутство за корисника	верзија: 01	
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 20 од 46

Пример:

Read = D2 Write = D1

D1

WRITE Art ???

ФРК очекује потврду за уписивање артикала у EEPROM.

TOTAL

.....

Након завршеног уписа на дисплеју видите доњи текст.

АРТИКАЛ 0001

Капацитет EEPROM меморије може да буде различит па се у зависности од тога може сместити цела база података артикала или само њен део.

Капацитет меморије се може проверити у функцији тестирања тастером **D1**.

У EEPROM меморију се смештају аутоматски сви називи и цене појединих одељења, имена оператера и обавезних 6 редова рачуна (заглавље рачуна). Ови подаци се не бришу у случају MASTER RESET-а.

3.7. ПОДЕШАВАЊЕ ПАРАМЕТАРА ЗА ОПЕРАТЕРЕ (6)

ФРК дозвољава рад за највише 9 оператера. Фабрички је подешено да ФРК ради са једним оператером чија је шифра „0“. Ако је потребно да касу користи више оператера, прво морате да подесите њихове податке (име, шифра).

Из основног менија функције "подешавање" бира се опција 6.

6

ОПЕРАТЕР 1

ФРК је у режиму подешавања првог оператера.

3.7.1. ОДРЕЂИВАЊЕ БРОЈА ОПЕРАТЕРА

Кад је већ изабран било који оператер (у нашем случају то је први оператер), бирате потребан број оператера (1 до 9) и притискате тастер **TOTAL**.

Пример: Укупно 8 оператера.

8 TOTAL

ОПЕРАТЕРИ = 8

Каса вам неће дозволити да мењате укупан број оператера уколико нисте претходно анулирали статистику оператера из функције статистика опција 3.

Израдио	Н. Михић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 21 од 46

3.7.2. ПРОГРАМИРАЊЕ ИМЕНА/ПРЕЗИМЕНА И ЛОЗИНКЕ ОПЕРАТЕРА

За сваког оператора можете уписати име/презиме до 12 симбола и обавезну лозинку до 6 цифара.

Тастерима **%+** и **%-** бирате жељеног оператора. Притиском на тастер **VD** улазите у опцију програмирања лозинке. Уношењем броја са тастатуре и притискањем тастера **TOTAL**, уносите жељену лозинку. Тастером **ST** улазите у опцију програмирања имена/презимена (до 12 симбола).

Пример: Програмирање лозинке трећег оператора “1234” и имена ПЕТАР.

Тастерима **%-** **%+** подесите да на дисплеју видите поруку

	ОПЕРАТЕР 3
VD	0
	ШИФРА 03 _ _ _ _ _
1 2 3 4 TOTAL	ШИФРА 03 _ _ 1 2 3 4
ST	презиме: _
8 F	резиме: П_
8 5	езиме: ПЕ_

Укуцате и кодове осталих слова имена/презимена и притиснете тастер **TOTAL** за потврду.

Кад је оператер изабран, притискањем тастера **QTY** штампана се његово програмирано име/презиме и редни број.

Израдио	Н. Михић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 22 од 46

3.8. ПОДЕШАВАЊЕ ДАТУМА И ВРЕМЕНА

Подешавање датума и времена ФРК врши се из основног менија касе када на дисплеју стоје приказани текући датум и време. Да бисте могли да промените параметре датума и времена, мора бити затворен дан издавањем дневног извештаја и на дисплеју касе приказани датум и време (то је стање где каса уђе после укључивања). Промена времена је могућа само у опсегу +/- 1 сат. Ако су сви претходни услови задовољени, притиснете тастер **VD**, на дисплеју имате поруку

VD

Час ? %+ %-

Промена времена се врши тастерима **%+** и **%-** као што видите на дисплеју.

Ограничење у овој промени је немогућност промене у периоду од 23.00 до 01.00 јер би у склопу ове промене дошло и до промене датума.

Уколико је потребна већа корекција времена од дозвољеног +/- 1сата, онда је за то потребно позвати сервисера који ће то урадити.

Ова промена се врши на следећи начин:

- отворите касу и поставите сервисни џампер,
- укључите касу,
- скинете џампер (каса вам тражи да унесете датум и време),
- унесете датум у формату DD.MM.GG,
- унесете време у формату HH-MM,
- притисните тастер **MODE** за излазак из сервисног мода,
- затворите и пломбирате касу.

НАПОМЕНА!!! Каса има логичку контролу датума и уколико покушате да унесете датум који је старији од датума за који је већ издат дневни извештај или од датума када је каса пуштена у рад, каса неће прихватити унос и тражиће да поновите.

3.9. РАД СА РАЧУНАРОМ У РЕЖИМУ “ON-LINE” (7)

Из основног менија функције програмирања бира се опција 7.

7

-- Line --

Ова функција је сервисне природе и служи за комуникацију са рачунаром. Користи се да би се прочитао садржај фискалне меморије на диск рачунара, помоћу одговарајућег кабла или да би се учитали артикли у меморију касе помоћу приложеног софтвера.

Израдио	Н. Мухић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 23 од 46

3.10. ТЕСТИРАЊА ФРК. ПРОМЕНА ШИФРИ (8)

Помоћу ове функције могуће је извршити тестирање појединих делова касе и променити приступне шифре у основном менију или их вратити на фабричко подешавање.

У ову функцију улазимо из менија "подешавање" притиском на тастер **8**.

8**- ТЕСТ -**

3.10.1. ТЕСТИРАЊЕ СЕРИЈСКОГ ИНТЕРФЕЈСА

Тестирање серијског интерфејса се врши стављањем сервисних краткоспојника на портове и притиском једног од следећих тастера **%+** или **%-** којима се активира тест порта 1 (вага) или порта 2 (РС и бар-код читач) респективно.

%+**ТЕСТ RS232 1**

резултати су

ТЕСТ је ОК!

или

Error RS232 1**%-****ТЕСТ RS232 2**

резултати су

ТЕСТ је ОК!

или

Error RS232 2

3.10.2. ТЕСТИРАЊЕ ФИСКАЛНЕ МЕМОРИЈЕ

Чита и проверава контролне бројеве у фискалној меморији. Активира се притиском на тастер **РУ** док је каса у функцији тестирања.

- ТЕСТ -**РУ**

.

На крају, ако је фискална меморија исправна, накратко на дисплеју добијете поруку

YES

Израдио	Н. Михић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 24 од 46

По обављеном тесту, штампа се ИБФМ, порески број ПИБ и број преосталих

XXXXXX
ИБФМ: ПТ123450
ПИБ: 123456789
БПДИ: xxxx
БПР: xx
БППС: xx
XXXXXX

слободних уписа у ФМ. Кад тестирање није успешно, чује се звучни сигнал и приказује се број грешке. Након тога ФРК је блокирана до интервенције сервисера.

3.10.3. ТЕСТИРАЊЕ ВЕРЗИЈЕ СОФТВЕРА

Притиском на тастер **ST** добићете одштапану верзију софтвера касе.

ST**ПРОМ ВЕР 1.003С**

3.10.4. ТЕСТИРАЊЕ ШТАМПАЧА

Тестирање штампача врши се штампањем таблице кодова симбола. Тест се стартује притиском на тастер **TOTAL**.

3.10.5. ТЕСТИРАЊЕ ДИСПЛЕЈА

Овај тест има и субјективан ефекат јер оператер мора да прати да ли се на дисплеју мењају знаци из табеле кодова. Тест се стартује притиском на тастер **PLU**.

3.10.6. ТЕСТИРАЊЕ ТАСТАТУРЕ

У овом тесту се проверава исправност свих тастера. Тест се стартује притиском на тастер **.**.

.**КОД _ _**

Потребно је да редом притиснете све тастере и на дисплеју треба да добијете код сваког појединачног тастера. Ако нешто није исправно код тастера, неће бити приказан на дисплеју.

Излаз из функције тестирања тастатуре је гашењем касе.

3.10.7. ТЕСТИРАЊЕ КАПАЦИТЕТА ЕЕПРОМ МЕМОРИЈЕ

У овом тесту се штампа капацитет уграђене ЕЕПРОМ меморије. Тест се стартује тастером **D1**.

Израдио	Н. Мухић	опис: Упутство за корисника	верзија: 01
Одобрио	С. Лакета		
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија
			лист 25 од 46

3.10.8. ПРОМЕНА ЛОЗИНКЕ ЗА ПРИСТУП ПРОГРАМИРАЊУ

Притиснете тастер **Gx-**

ШИФРА П ?

затим притиснете тастер **TOTAL** да потврдите промену

ШИФРА П _ _ _ _ _

потом унесете нови код

1 2 3 4 5

ШИФРА П 1 2 3 4 5

Кад укуцате последњу цифру, на дисплеју ће накратко бити приказана и каса ће се вратити у претходно стање.

3.10.9. ПРОМЕНА ЛОЗИНКЕ ЗА ПРИСТУП ИЗВЕШТАЈИМА

Исто као и за програмирање само тастером **Gx+**.

3.10.10. ПРОМЕНА ЛОЗИНКЕ ЗА ПРИСТУП РЕЖИМУ ИЗВЕШТАЈА Х

Исто као и за програмирање само тастером **VD**.

3.10.11. ВРАЋАЊЕ ШИФРИ НА ФАБРИЧКО ПОДЕШАВАЊЕ

Притиском на тастер **QTY** све шифре ће бити враћене на фабричко подешавање

Израдио	Н. Мухић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 26 од 46

4. ПРОДАЈА

Унутар овог менија биће објашњени сви продајни модови рада касе. На почетку је описано функционисање касе у неком малопродајном објекту, затим су наведене специфичности ресторанског мода и на крају коришћење касе као фискални штампач.

4.1. РАД ОПЕРАТЕРА СА ФРК

4.1.1. УЛАЗ У ФУНКЦИЈУ ПРОДАЈА

Улаз у функцију продаја врши се куцањем шифре оператера. Ако је шифра шестоцифрена, унос се завршава уношењем последње цифре, а ако шифра има мање цифара од шест, унос се завршава тастером **TOTAL**. После исправне лозинке, ФРК улази у функцију продаје, а после погрешне аутоматски прелази на поновни унос шифре.

Пример: Уношење шифре 2. оператера “123456”.

1 2 3 4 5

Продаја _

Док укуцавате шифру нестају цртице са дисплеја и кад унесете и последњу цифру, на дисплеју ће се накратко појавити име изабраног оператера а затим нула, што је знак да је каса спремна за продају.

6

Оператер 2

0.00

4.1.3. ПРОДАЈА ПОЗИВАЊЕМ АРТИКЛА

Као и код одељења и овде је могућа продаја са слободном ценом и продаја са већ програмираном ценом. Продаја артикла са већ програмираном ценом врши се укуцавањем кода артикла са тастатуре и притиском на тастер **PLU**. Ако поред тога желите да продате и већу количину истог артикла, онда прво унесете количину коју потврдите тастером **QTY** а затим шифру артикла. Уколико унесете и количину.

Пример: Продаја артикла 102 са програмираном ценом 3 а затим продаја истог артикла са количином 3.

CL

0.00

1 0 2 PLU

СОК 3.50

Израдио	Н. Мишић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 27 од 46

Каса је из меморије позвала артикал и продала га са програмираним параметрима.

3 QTY

КОЛ 3.000

1 0 2 PLU

СОК 10.50

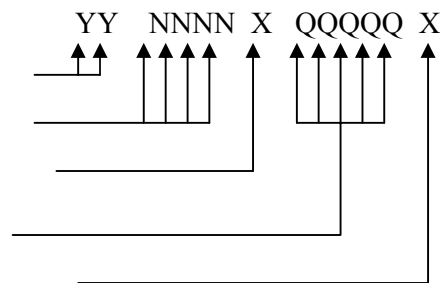
4.1.4. ПРОДАЈА АРТИКАЛА КОРИШЋЕЊЕМ БАР-КОД ЧИТАЧА

Да бисте могли да извршите продају, помоћу бар-код читача претходно ћете морати да у опису артикала програмирате и њихове бар-кодове. ФРК подржава само бар-кодове артикала према стандардима EAN13, EAN8, UPC-A и UPC-E.

Кад је бар-код прочитан правилно, чује се звучни сигнал; на дисплеју се приказује програмирана цена и назив артикла а на штампачу се штампа продаја.

Као посебан случај кода може да се користи тежински бар-код. Ова врста бар-кода носи са собом информацију о броју артикла у меморији ФРК и о његовој количини (до 5 симбола). Ова врста бар-кода не мора (често и не може) да се програмира као параметар артикла. Морају се програмирати само два почетна броја бар-кода у општим параметрима ФРК, тако да каса зна када се ради о тежинском бар-коду. Каса остале бројеве тумачи на следећи начин:

- Указује на то да је тежински бар-код
- Број артикла у меморији ФРК
- Контролна сума количине (ФРК је не контролише)
- Количина, највише 999,99 кг.
- Контролна сума целог бар-кода (ФРК је проверава и ако није исправна, не може да изврши продају)

4.1.5. ПОНАВЉАЊЕ ПРОДАЈЕ ИСТОГ АРТИКЛА

Ако желимо исти артикал да продамо више пута, али у количини по један, довољно је да га продамо једанпут а за сваку следећу узастопну продају притиснемо само тастер **PLU**.

Израдио	Н. Михић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 28 од 46

4.1.6. КОРИШЋЕЊЕ ВАГЕ У СПРЕЗИ СА КАСОМ

Вага мора бити повезана на прикључак касе који је најближи прекидачу за укључивање. Робу стављате на вагу. Сачекате да се на дисплеју касе појави тежина робе у формату XX,XXX кг, после чега притиснете тастер **QTY**. При нормалној комуникацији између касе и ваге, измерена тежина се испишује на дисплеју ФРК. При неисправној комуникацији, чује се дуги звучни сигнал који на то указује. Ако желите да поново покушате очитати тежину са ваге, треба да притиснете тастер **QTY**. Пошто сте учитали количину са ваге, продају вршите на већ описан начин при уношењу количине са тастатуре.

4.1.7. СТОРНИРАЊЕ ПРОДАТОГ АРТИКЛА

Сваки артикал можете да сторнирате пре завршетка рачуна. Каса све продате артикле памти у листи која може бити максималне дужине 40 позиција. Ово ограничење је направљено управо из разлога да би могли да се сторнирају сви артикли са текућег рачуна. Сторнирање може да се врши обрнутим редом од онога како су артикли продавани, или произвољно.

4.1.7.1. Сторнирање редом

Сторнирање листе артикала обрнутим редом од онога како су продавани врши се узастопним притискањем тастера **VD**.

4.1.7.2. Сторнирање произвољног артикла са листе

Да бисте поништили продају неког артикла са листе, прво укуцате тастере **CL** па **VD** а затим артикал који желите да сторнирате. Артикал морате укуцати са истом количином и ценом како сте га и продали, у супротном ћете добити поруку о грешци.

Пример: Исправка продаје артикла 102 са програмираном ценом 3,50 и количином 5,435.

CL VD	СТОРНО
5 . 4 3 5 QTY	КОЛ. 5.435
1 0 2 PLU	СОК - 19.02

На дисплеју видите име артикла и сторнирану вредност.

Израдио	Н. Мићић	опис: Упутство за корисника	верзија: 01
Одобрио	С. Лакета		
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија
			лист 29 од 46

4.1.8. МЕЃУЗБИР

Притиском на тастер **ST** на дисплеју касе ћете видети тренутни збир рачуна.

4.1.9. ЗАВРШЕТАК РАЧУНА

1. Рачун можете завршити било којим начином плаћања. Притиском на тастер **TOTAL** на дисплеју ћете добити поруку о висини рачуна исто као притиском на тастер **ST**. После тога треба да унесете суму примљеног новца и облик (готовина, чек, картица). Ако сте примили готовину, притискате тастер **TOTAL**; ако сте примили чек, притиснете тастер **PY** а за плаћање картицом тастер **CAL**.

Ако је унесена сума новца једнака или већа од збира рачуна, каса ће затворити рачун и на дисплеју приказати кусур а ако је мања на дисплеју ћете добити остатак за уплату. Остатак који није покривен првом уплатом не мора да буде наплаћен истим видом плаћања са којим сте почели затварање рачуна. Тако се на једном рачуну може наћи више различитих видова плаћања или исти вид плаћања у више мањих уплата.

Пример 1: Наплата у готовини без кусура.

Једанпут притиснете тастер **TOTAL** и на дисплеју добијете суму за уплату. Ако сте примили тачну вредност новца, довољно је да још једном притиснете исти тастер и да затворите рачун.

TOTAL ЗА УПЛАТУ 15.00

TOTAL КУСУР 0.00

Пример 2: Наплата у готовини са кусуром.

Једанпут притиснете тастер **TOTAL** или **ST** а затим унесете вредност примљеног новца и притиснете **TOTAL**.

TOTAL ЗА УПЛАТУ 15.58

2 0 TOTAL КУСУР 4.42

или

ST ЗА УПЛАТУ 15.58

2 0 TOTAL КУСУР 4.42

Пример 3: Мешовито плаћање.

Израдио	Н. Мухић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 30 од 46

Притиснете тастер **ST** да бисте видели збир рачуна а затим унесите разне видове плаћања док се на дисплеју не појави порука КУСУР.

ST **М.ЗБИР** 25.58

Прво наплатите 10.00 готовински

1 0 TOTAL **ГОТОВИНА** 10.00

ОСТАТАК 15.58

Наплатите 10 чеком

1 0 PY **ЧЕК** 10.00

Наплатите 10 картицом

1 0 CAL **КАРТИЦА** 10.00

КУСУР 4.42

Пример 4: Наплата помоћу терминала за платне картице.

Још један начин да затворите рачун је да наплату извршите помоћу терминала за платне картице. Да бисте то урадили, а ако већ имате повезан терминал платних картица, довољно је да притиснете тастер **Gx+**. Ако желите, можете проверити вредност рачуна куцањем тастера за међузбир.

ST **М.ЗБИР** 15.58

Gx+ **КАРТА** 15.58

НАПОМЕНА: Пре повезивања терминала за платне картице, консултујте свог сервисера.

4.1.12. УПЛАТА И ИСПЛАТА ГОТОВИНЕ У/ИЗ КАСЕ

ФРК води статистику за сваког оператера појединачно. Тако се за сваког оператера у сваком тренутку може знати његово задужење. У ту статистику улази и новац којег оператер уплаћује или исплаћује ради враћања кусура или пражњења касе.

Уплата и исплата новца се ради пре него што отворите рачун за клијента, и у било које доба дана.

Са нумеричке тастатуре се уноси вредност уплате/исплате и потврђује тастером **%+** за уплату, односно **%-** за исплату. ФРК даље очекује потврду о врсти

Израдио	Н. Мићић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 31 од 46

уплате/исплате. Уколико се ради о готовини, притиснете тастер **TOTAL** а тастере **1** или **2** за чек или картицу респективно.

Пример 1: Уплата готовине 300 дин.

CL	0.00
3 0 0 %+	ПЛАЋАЊЕ 1-2 TTL
TOTAL	УПЛАТА 300.00

Пример 2: Исплата чекова 5000 дин.

CL	0.00
5 0 0 0 %-	ПЛАЋАЊЕ 1-2 TTL
1	ИСПЛАТА 5000.00

Израдио	Н. Мићић	опис: Упутство за корисника	верзија: 01	
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 32 од 46

4.2. РАД СА ФРК У РЕСТОРАНСКОМ МОДУ

4.2.1. СПЕЦИФИЧНОСТИ

Да би каса радила у ресторанском моду рада, параметар 1 мора бити подешен на 1. У нефискалном моду рада овај параметар можете мењати произвољан број пута али само после анулирања целе статистике.

Рад у ресторанском режиму дозвољава истовремено отварање неколико рачуна (столова). Приступ сваком рачуну се врши бирањем стола од 1 до 64 и места од 1 до 4 на изабраном столу. Укупан број истовремено отворених рачуна износи 72. При уносу наруџбине за изабрани сто издаје се посебан нефискални рачун који даје информацију о наруџбини. Ако је програмиран параметар 2 (види функцију програмирања), ФРК штампа и копију наруџбине на којој су артикли сврстани по одељењима. Ако су неки артикли придружени нултом одељењу (није програмирано одељење), они се не штампају на копији рачуна. Ако је каса програмирана да је у исто време користи више оператера, онда се при затварању наруџбине каса аутоматски враћа у режим тражења шифре оператера. Рачун се затвара као и у продајном моду са свим могућностима које су већ описане. Највећи број позиција по рачуну у ресторанском моду износи 60. При отварању нове наруџбине, пре него што издате неки артикал, могуће је сторнирање неког од артикала са претходних наруџбина.

4.2.2. ОТВАРАЊЕ РАЧУНА (БИРАЊЕ СТОЛА)

После укуцавања шифре оператера, каса очекује избор стола / места. Са нумеричке тастатуре изаберете број стола (од 1 до 64), притиснете тастер **Гх+**, затим изаберете место (од 1 до 4) и притиснете тастер **%+** да отворите наруџбину.

Пример: Отварање стола 5 / места 2.

CL Сто 0 – 64 **Гх+**

5 **Гх+** место **Н** **_**

2 Оператер 1 1 05 - 2

Дисплеј показује тренутног оператера 1, прву наруџбину за сто 5, место 2.

%+ 0.00

Продаја артикала, када је наруџбина већ отворена, у поређењу са модом рада за продавнице разликује се у томе што је унос количине ограничен на формат троцифреног броја са једном децималом. Ово значи да количина коју

Израдио	Н. Михић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 33 од 46

уносите може бити у опсегу целих бројева 1-999 или децималних бројева у опсегу 0,0-999,9.

4.2.4. ШТАМПАЊЕ ЗБИРНОГ РАЧУНА ЗА СТО/МЕСТО

После бирања стола/места, могуће је штампање детаљног описа свих наруџбина и то на следећи начин:

- бира се број стола са нумеричке тастатуре (од 1 до 64) и притисне се тастер **Гx+**, затим се бира место (од 1 до 4) а затим се притисне тастер **%-** чиме се стартује штампање.

Пример: отварање стола 5/места 2 и штампање сумираног рачуна.

CL	Сто 0 – 64	Гx+
5 Гx+	место	Н _
2	Оператер 1 5	05 - 2

Дисплеј приказује тренутног оператера 1, наруџбину 5 за сто 5, место 2.

%- Почетак штампања.

4.2.5. ЗАТВАРАЊЕ РАЧУНА ЗА СТО/МЕСТО

Када вам клијент тражи да затворите рачун за његов сто, то радите на следећи начин. Прво изаберете сто/место жељеног клијента, као што је већ описано а затим притиснете тастер **TOTAL**, чиме почињете штампање збирног рачуна.

Пример: Бирање стола 5/места 2. Завршетак рачуна.

CL	Сто 0 – 64	Гx+
5 Гx+	место	Н _
2	Оператер 1 7	05 - 2

Дисплеј показује тренутног оператера 1, наруџбине 7 за сто 5, место 2.

TOTAL	М.ЗБИР	125.00
--------------	--------	--------

Сада је потребно да унесете вредност и потврдите жељеним начином плаћања као и у малопродајном режиму рада.

1 2 5 TOTAL	КУСУР	0.00
---	-------	------

Израдио	Н. Михић	опис: Упутство за корисника	верзија: 01	
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 34 од 46

У нашем случају рачун је затворен готовином.

4.2.6. ПРОДАЈА БЕЗ ОТВАРАЊА СТОЛА

Ако имате госта који не жели да седи него узима, плаћа и одлази, у том случају бирате сто 0. Бирање стола 0 је знак каси да изда једнократни рачун као што то ради у моду рада за продавнице. Тако отворен рачун се завршава неким претходно описаним начином плаћања. Ако је програмирано издавање копије рачуна (параметар 2), она се штампа одмах после тога притискањем било ког тастера.

Израдио	Н. Мухић	опис: Упутство за корисника	верзија: 01	
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 35 од 46

5. ИЗВЕШТАЈИ

У функцији "извештаји" се задаје штампање свих облика фискалних извештаја. Фискални извештаји које каса штампа су:

- дневни извештај,
- пресек стања,
- периодични извештај од Z до Z,
- периодични извештај од датума до датума.

5.1. ДНЕВНИ ИЗВЕШТАЈ

Ово је фискални извештај који се штампа на крају сваког дана. Служи да би се целодневни промет пребацио у фискалну меморију и оперативна меморија касе ослободила за рад у новом дану. Ово је једини исправан начин брисања евидентираних података из оперативне меморије. Други начин брисања ових података је помоћу ресета касе када се брише цела оперативна меморија.

5.1.1. КАКО ШТАМПАТЕ ДНЕВНИ ИЗВЕШТАЈ

Пре него што покушате да одштампате дневни извештај, независно да ли се налазите у продавници или ресторану, потребно је да затворите све отворене рачуне. Уколико се налазите у продавници, ствар је једноставнија јер је могуће отворити само један рачун. Уколико је ресторански мод рада, потребно је завршити рачуне на свим столовима/местима па тек онда ће вам каса дозволити штампање дневног извештаја. Ако нисте сигурни који столови су вам још отворени, то можете проверити из функције статистика опција 5 (погледајте опис функције статистика)

MODE MODE ...

ИЗВЕШТАЈИ _ _ _ _ _

1 1 1 1 1

ИЗВЕШТАЈИ

Извештај 1 - 2 - 3 - 4

Када на дисплеју добијете претходно приказану слику дисплеја, притиснете тастер 1 и каса ће одштампати дневни извештај. Уколико имате неки од рачуна незавршен на дисплеју ћете добити поруку **НЕЗАВРШЕНИ РАЧУНИ**.

5.2. ПРЕСЕК СТАЊА

Ово је фискални извештај који се штампа у било које доба дана и онолико пута колико то желимо. Служи да би се у току дана видео промет на каси од почетка дана до тренутка издавања извештаја. Штампањем овог извештаја ништа се не мења у меморији касе. Разлика између дневног извештаја и пресека стања је у томе што се пресек стања не смешта у фискалну меморију и не брише ништа од

Израдио	Н. Михић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 36 од 46

евидентираниог промета, и на пресеку стања се штампа извештај о врстама уплата који на дневном извештају не постоји.

5.2.1. КАКО ШТАМПАТЕ ПРЕСЕК СТАЊА

Као и за дневни извештај, тако и за штампање пресека стања, независно да ли се налазите у продавници или ресторану, потребно је да затворите све отворене рачуне. Уколико се налазите у продавници, ствар је једноставнија јер је могуће отворити само један рачун. Уколико је ресторански мод рада, потребно је завршити рачуне на свим столовима/местима па тек онда ће вам каса дозволити штампање пресека стања. Ако нисте сигурни који столови су вам још отворени, то можете проверити из функције статистика опција 5 (погледајте опис функције статистика)

MODE MODE ...

ИЗВЕШТАЈИ _ _ _ _ _

1 1 1 1 1

ИЗВЕШТАЈИ

Извештај 1 - 2 - 3 - 4

Када на дисплеју добијете претходно приказану слику дисплеја, притиснете тастер 2 и каса ће одштампати промет од отварања дана до тренутка штампања. Уколико имате неки од рачуна незавршен, на дисплеју ћете добити поруку **НЕЗАВРШЕНИ РАЧУНИ**.

5.3. ПЕРИОДИЧНИ ИЗВЕШТАЈ

Периодични извештаји су извештаји фискалне меморије за одређени период. Ваша ФРК може да штампа периодични извештај на основу два критеријума; по датуму и по броју дневног извештаја. Унутар дневног извештаја се штампају све активности које су меморисане унутар фискалне меморије у задатом периоду: промене пореских стопа, ресети и промет по пореским стопама. За штампање периодичног извештаја рачуни не морају бити затворени унутар ресторанског мода рада, док у моду рада продавнице треба да затворите рачун јер вам каса неће дозволити да уђете у главни мени док не затворите рачун.

5.3.1. КАКО ШТАМПАТЕ ПЕРИОДИЧНИ ИЗВЕШТАЈ

За штампање периодичних извештаја, такође је потребно да уђете у функцију извештаја као и за претходна два фискална извештаја.

Пример 1: Штампање извештаја за период 17.09.2003 – 25.09.2003.

MODE MODE ...

ИЗВЕШТАЈИ _ _ _ _ _

1 1 1 1 1

ИЗВЕШТАЈИ

Израдио	Н. Михаћ	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 37 од 46

Извештај 1 - 2 - 3 - 4

Да бисте изабрали штампање периодичног извештаја по датуму, бирате тастер 4

4

ОД 30.09.03

На дисплеју ћете, после притиска на тастер 4, добити тренутно важећи датум у каси. Ви треба да унесете датум почетка и краја периода.

1 7 0 9 0 3

17-09-03

TOTAL

ДО 30-09-03

2 5 0 9 0 3

25-09-03

Унос завршавамо притиском на тастер **TOTAL** после чега ће каса аутоматски одштампати тражене податке.

Пример 1: Штампање извештаја за период од 1. до 8. дневног извештаја.

MODE MODE ...

ИЗВЕШТАЈИ _ _ _ _ _

1 1 1 1 1

ИЗВЕШТАЈИ

Извештај 1 - 2 - 3 - 4

Да бисте изабрали штампање периодичног извештаја по броју Z извештаја, бирате тастер 3

3

ОД N 1

На дисплеју ћете, после притиска на тастер 3, добити понуду за избор првог извештаја. Ви треба да унесете број првог и последњег Z извештаја.

1 TOTAL

ДО N 1

8 TOTAL

ДО N 8

Непосредно пошто изаберете последњи Z извештај и потврдите, каса ће почети да штампа тражене податке. Извештај из претходног примера није фискални извештај и нема фискални лого на крају.

Израдио	Н. Михаћ	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 38 од 46

6. СТАТИСТИКА

Помоћу ове функције штампате различите нефискалне извештаје који вам указују на ваш рад и рад ваших запослених у току дана и у току периода од последњег анулирања статистике.

6.1. УЛАЗАК У ФУНКЦИЈУ СТАТИСТИКЕ

Функцију "статистика" бирате са више узастопних притисака на тастер **MODE**. Када се на дисплеју појави тражена функција, укуцате улазну шифру и уђете у главни мени ове функције.

MODE **MODE** ...

СТАТИСТИКА _ _ _ _ _

2 **2** **2** **2** **2**

Статист 1 - 2 - 3 - 4 - 5

Унутар главног менија статистике имате као избор 5 опција које бирате помоћу цифара од 1 до 5

- 1** Извештај за одељења
- 2** Извештај о артиклима
- 3** Оператери
- 4** X извештај
- 3** Провера стања

6.1.1. СТАТИСТИЧКИ ИЗВЕШТАЈ ЗА ОДЕЉЕЊА

Даје извештај о промету који је остварен кроз поједина одељења. У извештају за одељење су укључени сви артикли који су придружени том одељењу. У статистици је дат број укупно продатих артикала из одељења и укупан промет који је на тај начин остварен. На крају извештаја је дат укупан промет за сва одељења заједно.

Задавање штампања извештаја о одељењима се врши притиском на тастер 1 из главног менија функције статистике.

На крају извештаја каса нам нуди могућност анулирања статистике одељења.

АНУЛИРАЊЕ = 0

Уколико када видите овај дисплеј притиснете тастер **0**, каса ће аутоматски ануларати статистику о одељењима а ако притиснете тастер **CL**, статистика ће остати необрисана и каса ће даљу продају да акумулира и ствара статистику неког новог периода.

Израдио	Н. Михић	опис: Упутство за корисника	верзија: 01
Одобрио	С. Лакета		
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија
			лист 39 од 46

6.1.2. СТАТИСТИЧКИ ИЗВЕШТАЈ ЗА АРТИКЛЕ

Ако желите да добијете комплетан статистички извештај за артикле, онда је потребно да из главног менија статистике изаберете опцију **2**. Извештај о артиклима може бити штампан у више облика, у зависности од тога шта желите од података да добијете. Након избора тастера **2**, на дисплеју ће вам се појавити нови мени где бирате облик статистике.

2

Арт QTY PY VD TL

QTY штампа извештај о преосталим количинама артикала**PY** штампа листу програмираних артикала са ценама**VD** штампа продате артикле груписане по пореској стопа**TOTAL** штампа листу продатих артикала

Након штампања листе продатих артикала, каса вам нуди могућност анулирања статистике.

АНУЛИРАЊЕ = 0

Уколико када видите овај дисплеј притиснете тастер **0**, каса ће аутоматски ануирати статистику о артиклима а ако притиснете тастер **CL**, статистика ће остати необрисана и каса ће даљу продају да акумулира и ствара статистику неког новог периода.

6.1.3. СТАТИСТИКА О ОПЕРАТЕРИМА

Избором опције три у функцији статистике штампате статистику оператера. Уколико је каса предвиђена за рад са једним оператером, онда се непосредно по притиску на тастер **3** штампа статистика тог оператера. Уколико је активно више од једног оператера, онда притиском на тастер **3** добијате могућност да бирате за ког активног оператера желите да штампате статистику или притиском на тастер **TOTAL** за све оператере истовремено.

ОПЕРАТЕР 1- 9 TTL

После штампања оператера артикала, каса вам нуди могућност анулирања статистике.

АНУЛИРАЊЕ = 0

Уколико када видите овај дисплеј притиснете тастер **0**, каса ће аутоматски ануирати статистику оператера а ако притиснете тастер **CL**, статистика ће остати необрисана и каса ће даљу продају да акумулира и ствара статистику неког новог периода.

Израдио	Н. Мишић	опис: Упутство за корисника	верзија: 01
Одобрио	С. Лакета		
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија
			лист 40 од 46

6.1.4. X ИЗВЕШТАЈ

Ако у главном менију функције "статистике" притиснете тастер четири, каса ће вам одштампати све три претходне статистике истовремено. Овај извештај зовемо "X извештај".

6.1.5. ПРОВЕРА СТАЊА

Опција пет се само јавља код рада у ресторанском режиму. Она нам служи да бисте проверили који столови/места вам нису затворени и да аутоматски одштампате рачуне за сва та места.

5

ЗАВРШ. = TTL

Уколико имате незавршене рачуне, каса ће одштампати списак отворених столова и приказати вам горњи дисплеј, што је знак да очекује притисак на тастер **TOTAL** уколико желите да се сви рачуни аутоматски затворе и одштампају, или тастер **CL** ако то не желите. Уколико немате отворених столова/места, каса ће само одштампати заглавље рачуна.

Израдио	Н. Мухић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 41 од 46

7. ГРЕШКЕ ТОКОМ РАДА СА КАСОМ

Каса контролише исправност података у својој оперативној, фискалној и програмској меморији. Уколико се појави грешка, каса на то реагује блокадом.

7.1. ГРЕШКА У ОПЕРАТИВНОЈ МЕМОРИЈИ

У случају грешке у оперативној меморији, на дисплеју се појављује порука “ПОЗОВИТЕ СЕРВИС” а на штампачу се одштампа порука “ГРЕШКА У МЕМОРИЈИ”.

Да бисте после ове грешке наставили рад, потребно је да позовете сервис који ће извршити ресетовање касе и отклонити узрок настајања грешке.

После ресетовања се губе сва подешавања па је потребно да се поново подесе датум и време, информације о оператерима, линије рекламног блока и унесу артикли у меморију касе.

7.2. ГРЕШКЕ У ФИСКАЛНОЈ МЕМОРИЈИ

У случају пронађене грешке у фискалној меморији, на дисплеју се појављује нека од порука из таблице, при чему је каса блокирана до интервенције сервисера.

Таблица са врстама грешака у фискалној меморији:

Порука на дисплеју	Значење
PROM ВЕР 1.003С	Процесор не види фискалну меморију
Фискална грешка 1	Грешка при читању ФМ
Фискална грешка 2	Грешка при упису у ФМ
Фискална грешка 3	Грешка у фискалномлогу
Фискална грешка 4	Достигнут максималан број ресета
Фискална грешка 5	Достигнут максималан број промена пореских стопа
Грешка ИБФК	Неодговарајући серијски број ФРК
Неусп. упис ФМ	Грешка при уносу у ФМ

7.3. ГРЕШКА У ПРОГРАМСКОЈ МЕМОРИЈИ

Унутар програмске меморије су смештене контролне суме (КС) помоћу којих каса проверава аутентичност садржаја меморије. Уколико нека од контролних сума није исправна, на дисплеју се јавља порука о грешци “ГРЕШКА У КС”. Даљи рад са ФРК се блокира све до интервенције сервисера.

Израдио	Н. Мишић	опис: Упутство за корисника	верзија: 01	
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 42 од 46

8. ПОРУКЕ О ГРЕШКАМА

За време рада с касом, могуће су грешке услед неправилног рада прекорачења могућности касе као и блокирања другог порекла.

Списак грешака и могућности за њихово уклањање је дат у следећим таблицама.

8.1. ПОРУКЕ КОЈЕ СЕ ЈАВЉАЈУ НА ДИСПЛЕЈУ ФРК

Порука на дисплеју	Ситуација	Значење	Начин уклањања
Грешка	Исправка раније продаје	Покушај за исправку непостојеће продаје	Поновите операцију од почетка понављајући тачно продају која треба да се исправља
Грешка	Исправка последње продаје	Листа артикала празна	Притисните СЛ или почните другу операцију. Програмирајте П7=0
ПРЕПУЊА-ВАЊЕ	Продаја артикла или одељења	Сума множења цена *количина је већа од максимално дозвољене	Притисните СЛ или почните другу операцију
ЗАБРАН	Продаја из одељења	Одељење није програмирано	Притисните СЛ или почните другу операцију. Програмирајте П14=0
ЗАБРАН	Продаја артикла	Неки од параметара артикла није програмиран	притисните СЛ или почните другу операцију програмирајте П15=0
КОЛИЧИНА	Продаја артикла	Расположива количина артикла у меморији касе није довољна	Притисните СЛ или почните другу операцију. У функцији ПОДЕШАВАЊЕ додајте количину датог артикла или укините контролу залиха
Није пронађен	Продаја артикла са бар-кодом	Нема артикла са овим бар-кодом	Програмирајте нови артикал са овим бар-кодом

Израдио	Н. Михаћ	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 43 од 46

ГРЕШКА 40	У процесу куцања рачуна	Достигнут је максималан број артикала по рачуну	Завршите рачун са жељеном врстом плаћања и отворите нови за наставак
УНЕСИ СУМУ	Завршетак рачуна	Каса очекује обавезно уношење суме за наплату	Завршите рачун са жељеном врстом плаћања претходним уносом суме
- СУМА	Код исплате	Нема довољно новца за исплату	Притисните СЛ или почните другу операцију
НЕЗАВРШ. РАЧУНИ	Код покушаја да се почне штампање извештаја	Има незавршених рачуна/столова	Потребно је да се рачуни заврше у функцији ПРОДАЈА или у функцији СТАТИСТИКА опција 5

8.2. ПОРУКЕ О ГРЕШКАМА И БЛОКИРАЊИМА ЗА ВРЕМЕ ШТАМПАЊА

Порука штампача	Значење	Потребна реакција
ГРЕШКА У МЕМОРИЈИ	Грешка после ресета меморије	Позовите сервисера
СМАЊЕНО НАПАЈАЊА	Напон батерија на критичном нивоу	Повезати касу на електричну мрежу
У ФИСК. МЕМОРИЈИ ИМА ХХ СЛОБОДНИХ УПИСА	Остаје ХХ уписа у фискалну меморију	Обавестите сервис
ФИСКАЛНА МЕМОРИЈА ЈЕ ПУНА	Даљи рад са касом је немогућ без промене фискалне меморије	Обратити се сервисеру. Фискалну меморију треба заменити
ГРЕШКА Х У ФИСК. МЕМОРИЈИ	Погрешна контролна сума у блоку фискалне меморије	Обратите се сервисеру

8.3. БЛОКИРАЊА ЗА ВРЕМЕ ПРОГРАМИРАЊА

ФРК не дозвољава да се поново програмирају неки параметри пре завршетка дана или после фискализације. Списак ових параметара је представљен у следећој табlici:

Промена параметра	Захтевани нулти извештаји ФРК
П01 (продавница/ресторан)	Промена само пре фискализације
П11 (каса/фискални штампач)	Дневни извештај и артикли
Почетни редови рачуна	Дневни извештај
Пореске стопе	Дневни извештај
Промене одељења	Дневни извештај
Промене артикала	Дневни извештај
Оператери	Дневни извештај и анулирање статистике оператера

Израдио	Н. Мухић	опис: Упутство за корисника	верзија: 01	
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 45 од 46

9. ПРИЛОЗИ

9.1. ТАБЛИЦА ЕКВИВАЛЕНАТА КОДОВА ОДГОВАРАЈУЋИХ
ЗНАКОВА

Слова			Бројеви	Остало
A = 41	A = 80	Љ = 9A	0 = 30	SP= 20
B = 42	B = 81	Ђ = 9B	1 = 31	! = 21
C = 43	B = 82	Ѓ = 9C	2 = 32	" = 22
D = 44	Г = 83	Ѕ = 9D	3 = 33	# = 23
E = 45	Д = 84		4 = 34	\$ = 24
F = 46	E = 85		5 = 35	% = 25
G = 47	Ж = 86		6 = 36	& = 26
H = 48	З = 87		7 = 37	\ = 27
I = 49	И = 88		8 = 38	(= 28
J = 4A	J = 89		9 = 39) = 29
K = 4B	K = 8A			* = 2A
L = 4C	Л = 8B			+ = 2B
M = 4D	M = 8C			, = 2C
N = 4E	Н = 8D			- = 2D
O = 4F	O = 8E			. = 2E
P = 50	П = 8F			/ = 2F
Q = 51	P = 90			@ = 40
R = 52	C = 91			[= 5B
S = 53	T = 92			\ = 5C
T = 54	У = 93] = 5D
U = 55	Ф = 94			^ = 5E
V = 56	X = 95			_ = 5F
W = 57	Ц = 96			
X = 58	Ч = 97			
Y = 59	Ш = 98			
Z = 5A	Џ = 99			

Израдио	Н. Мухић	опис: Упутство за корисника		верзија: 01
Одобрио	С. Лакета			
Датум	10.05.2003.	тип: док. 76	фаза: серија	лист 46 од 46